

Cei trei feciori ai babei

(Poveste)

Amu ci-că a fost odată pe cind a fost, că dacă n'ar fi fost nu s'ar fi povestit, a fost o babă harnică și îndemănată, precum erau toate babele pe vremurile acelea. Într'o zi, pe cind mătură baba prin casă, de unde și până unde dă peste un fir de chiperiu. Il ia și-l pune pe masă, ca o femeie stringătoare ce era; dar n'a apucat bine a se întoarce iar la mătură, și chiperiul a căzut de pe masă. De ciudă—că era ciudoasă baba ca toate băbățiile—l-a înghițit. Cind să isprăvească de măturat, a mai găsit încă un fir, și l-a înghițit și pe acela.

De la o vreme, a purces baba groasă.

Într'o zi, după ce a inserat, a făcut un copil și i-a pus numele *Sărilă*; și cum l-a făcut, a și zis cătră mă-sa ca să-l pue merinde în traistă să se ducă. Pe la miezul nopții a mai făcut baba un copil și l-a numit *Miezilă*, și a zis el cătră mă-sa: pune-mi merinde să mă duc. Și la zări de ziuă a mai făcut un copil și l-a numit *Zărilă*, și a zis și el să-l pue merinde să se ducă.

Vestea despre acești trei frați, cari făceau toate vitejiile de pe lume, străbătuse peste nouă mări și nouă țări, numai ei nu se cunoșteau unul pe altul, pentru că nici odată nu puteau să se întâlnească în casa mamei lor.

Împaratul care stăpinea locurile acele, avea trei fete, și de frica zmeilor le ținea închise în casă, și nici inacur prin grădină nu le îngăduia să se primble. Fetele au pus

pe o babă, care le purta de grijă, să se ducă la împăratul și să pue cuvînt pentru dinsele ca să le dea voie să se primble prin grădina palatului. Împăratul cu nici un chip nu voia să le implinească cererea, dar la urma urmei, înțelegînd și el cît de greu vine unor copile să-și petreacă viața închise în casă, ca ocașii în ocașă, și ademenit de vorbele babei, s'a înduplecat și li-a dat voie să se primble prin grădină.

Pe cînd se primblau ele așa, minunîndu-se de mîndreața copacilor și de mirozua florilor, cătră sară, numai ce înăcătă o neguriță că se lasă pe grădină.

Împăratul, văzînd că nu li s'a întimplat fetelor nimic, le lăsă și a doua zi să se primble. A doua zi se puse o altă negură. A treia zi, pe cînd se primblau ele mai vesele și mai voioase, iaca numai ce se lasă peste grădină o negură și mai mare, și cînd s'a rădicat negura, a luat și pe fete.

Baba, care toldeauna privighia asupra fetelor, dă fuga la împăratul și-i spune ce s'a întimplat. Împăratul, înțelegînd că acestea sînt isprăvile zmeilor, s'a mîhnit foarte și s'a pus pe gînduri. A încercat el felii și chipuri, doar ar da de urma fetelor; n'a rămas țipenie de om necercetat în toată împărăția, dar nimeni nu văzuse, nimeni nu aflasă nimic despre fetele împăratului.

Auzînd împăratul despre cei trei feciori ai babei și despre isprăvile ce făceau, și-a închipuit că dacă nici ei nu l-or găsi fetele, apoi poate să-și fie ori ce nădejde de la dinsele. Și a minat pe un plăeș după babă ca să se ducă acolo. Și s'a dus baba și i-a spus împăratul ce-i și cum, și că toată nădejdea îi stă numai în feciorii ei. Baba i-a spus împăratului că nici odată nu se întîlnesc la un loc cei trei feciori ai ei, dar de jalea lui, că se frămînta așa de vajnic de dorul copilelor, i-a făgăduit că a face pe dra-cu'n patru să izbîndească voința împăratului. Și așa a cerut ea de la împărat trei pîni și trei pahare de vin de nouă ani.

Baba a luat pînea și vinul și s'a dus acasă. După ce a nșărat, a venit Sărilă și a zis: «pune-mi merinde să mă

duc.» Atunci baba i-a zis : «na pinea asta și o minăncă, și bea vinul ista, și te hodinește o țără.» Cum a băut Sărilă vinul cel de nouă ani, a prins a-I veni moș Ieni pe la gene, s'a lăsat pe laifă și a adormit.

La miezul nopții a venit și Miezilă și a zis cătră mă-sa ca să-i pue merinde să să ducă. Mă-sa i-a dat pinea și vinul, și s'a culcat și Miezilă.

La zări de ziuă a venit și Zărilă, și cerindu-I mini-sa merinde să se ducă. I-a dat mă-sa pinea de la imparatul și vinul cel de nouă ani și cum l-a băut, l-a venit somn. Când umbla să se culce, a văzut pe ceilalți doi dormind în casă la el, și a strigat odată că cine-s ei. Atunci s'au sculat și ceilalți doi, s'au luat la luptă și umblău să se omoare. Baba li zise: «stați, nu vă băteți, căci sînteți frați.»

Pe cînd se împacău ei ca frații, iaca numai că vine un plăeș și li spune că l-a minat imparatul și a zis ca să se ducă ei acolo. Dar ei n'au vrut să se ducă. Și a minat imparatul doi plăeși după dinșii, și tot nu s'au dus, până ce n'a minat trei plăeși, și atunci s'au dus. A întrebat împăratul pe Zărilă dacă nu i-a văzut fetele, și el a zis că nu le-a văzut. Atunci a întrebat imparatul pe Miezilă, și el tot așa l-a răspuns, numai Sărilă l-a spus că el le-ar putea găsi.

Imparatul s'a mai invoioșat și a zis cătră cei trei frați : „Vă dau jumătate de împărăție și fetele de soție, dacă le-ți găsi.”

Sărilă a cerut imparatului să-I dea nouă cară de pine și nouă buți de vin, ca să albe de merinde, și apoi cei trei frați au purces la drum și au ajuns la *buricul pămîntului*. Aici Sărilă a tăiat uu crac de *pomu* uscat, l-a ascuțit la un capăt, l-a bătut în pămînt și a zis : «cînd îți vedea că o floare pică și una se face, și o poamă pică și una se coace, atunci să știți că trăesc; dar cînd îți vedea că pomul s'a uscat, să știți că am murit.» Apoi ș-a făcut Sărilă un leagăn și și-a dat drumu pe buricul pămîntului în lumea cealaltă, lăsînd pe cei lalți doi frați acolo și spunînd-

du-le să scoată leagănul afară cînd va clătina el de frînghie.

Poveste, poveste, înainte mult mai este, că eu nu-s de pe cînd poveștile, ci-s de pe cînd se potcovea puricile cu nouă-zeci și nouă de oacă de fier la un picior, și sarea pe casă și i se părea că-l ușor.

A mers Sărilă cît a mers pe tărîmul celalt, pînă ce a dat de niște curți mari și mîndre, să se minuneze o lume. Intrînd înăuntru, a găsit pe fata cea mai mare a împăratului, care a început a-l căina și a-l zice: — Vai de mine, da cine te poartă pe aici? Că nici pasăre priminteană nu imblă pe aice, da încă tu, un volnic de om, că a veni cînele de zmau și te-a înghiți.

— Da ce sămn are zmaul tău cînd vine acasă? o întrebă Sărilă.

— Zvirle buzduganul de cinci mile de loc, pălește 'n poartă, și din poartă 'n ușă, și din ușă 'n cuiu, și din cuiu pe masă, și de pe masă iar în cuiu, și aista-l sămn ca să-l fie bucatele nici răci nici fierbinți, numai bune de mîncat.

— Nu-l voia la zmau, ci-l voia la Dumnezeu, răspunse el.

Nici nu și-a isprăvit bine vorba, și numai ce audă odată boac! și buzduganul zmaului se izbește în poartă, și din poartă 'n ușă, și din ușă 'n cuiu, și din cuiu pe masă, dar Sărilă mi-l prinde și cînd mi-l face vînt odată, și-l zvirle de opt mile de loc în urma zmaului.

Atunci a zis zmaul: «Of! grea oaste la casa mea; duce-m'aș după buzdugan, flămîndu-s; duce-m'aș acasă, grea oaste la casa mea; da m'oîu duce după buzdugan, cum a fi.» Și s'a îndrumat zmaul după buzdugan.

Sărilă a eșit înaintea zmaului, și ajungînd la un pod de aur, a scos o podea și s'a bagat sub pod. Venind și zmaul pînă la mijlocul podului, începe calul a fornăi și a se tot da înapoi.

— Dhe cal, zise zmaul înclădat, da de cine te temi tu?

— Întăiu de tine, al doilea de Dumnezeu și al treilea de cînele de Sărilă, răspunse calul.

—Nici pasere priminteasă nu s'a abătut prin meleagurile acestea, da încă picior de om și un cine ca Sărilă.

Atunci ese și Sărilă de sub pod, și zice :

—Ni hiu, cine de zmau, că-s pe aici și eu.

—Ce vrei, îl întrebă zmaul, din luptă să ne luptăm, din pușcă să ne pușcăm, ori din trintă să ne trintim?

—Ha! la trintă, că-î mai dreaptă, răspuse Sărilă, și înșfăcînd pe zmau, l-a trintit pînă la glezne; și a luat zmaul pe Sărilă și l-a trintit pînă la ghenunchi, și apoi Sărilă pe zmau și l-a trintit pînă la briu, și l-a tăiat capul și l-a zvirlit sub pod.

A plecat pe urmă Sărilă, și a mers cît a mers, cale lungă să-î ajungă, și a dat peste fata cea mijlocie; și ea, cînd l-a văzut și a aflat cine-î și ce caută, mult s'a înfricoșat și a început a-î căina și a-î zice :

—Vai de mine și de mine, da cine te poartă pe aici, că nici pasăre priminteasă nu umblă, da încă tu, un voinic de om; c'a veni cinele de zmau și te-a înghiți dintr'o dată.

—Da ce semn are zmaul tău cînd vine?

—Zvirle buzduganul de cincî mile de loc, pălește'n poartă, și din poartă'n prag, și din prag în culu, și din culu pe masă și de pe masă iar în culu, și mîncarea trebuie să-î fie nici fierbinte, nici rece, numai bună de mîncat.

—Nu-î voia la zmau, ci-î voia la Dumnezeu, zise Sărilă.

Și numai ce aude odată poc! și buzduganul se izbi în poartă, și din poartă'n prag, dar Sărilă mi-î opri cu piciorul și-î zvirlit de opt mile de loc în urma zmaului. Atunci zmaul oftă și zise: «grea oaste la casa mea: duce-m'aș după buzdugan, flămîndu-s; duce-m'aș acasă, grea oaste la casa mea; da m'oiu duce după buzdugan, cum a fi.

Dar cînd la mijlocul podului celui de aramă, faca începutu calul a forăi.

—Dhe cal, de cine te temi?

—Întăiu de tine, al doilea de Dumnezeu, și al treilea

de cînele de Sărilă, care a venit pe mîndra lume ca să se lupte cu tine; îl zăriru și mi-a crescut capul cît un clubăr.

—E hei, căluțul meū, nu calcă prin meleagurile noastre piciorul cînelui de Sărilă.

—Nihiu, cîne de z_mău, că s aici și eū, strigă Sărilă, e-șînd de sub podul de aramă.

—Ce vrei, îl întrebă z_măul, din luptă să ne luptăm, din pușcă să ne pușcăm, ori din trîntă să ne trîntim?

—Hai la trîntă, că-l mai dreaptă.

Și a luat Sărilă pe z_mău și l-a trîntit pînă la glezne, apoi z_măul pe Sărilă l-a trîntit pînă la ghenunchi și unde nu mi-a luat Sărilă iarăș pe z_mău și l-a trîntit pînă la brîu, și l-a tălat capul și l-a zvirilit sub pod.

Apoi Sărilă s'a dus mai departe și a nimerit la fata cea mai mare, și l-a căinat și ea, și a zvirilit și acolo buzduganul de opt mile de loc în urma z_măului, și la podul de argint s'a luat la trîntă cu z_măul, S'aū luptat ei cît s'aū luptat, dar nu s'aū putut dovedi. Văzînd Sărilă că nu-l de chip să-l facă teliul, a zis cătră z_mău:

—Mai z_măule, dacă tu ești așa de voinic, știi cîte lemne-s în pădurea asta drepte și cîte strîmbe?

—Ba nu, răspunse z_măul, căruța îl era a scăpare de Sărilă, da m'oiū duce ș'oiū vedea.

Și s'a infundat z_măul în pădure, iar Sărilă s'a dus la fetele împaratului și le-a luat pe toate și a purces ca să le scoată pe lumea astă laltă.— Ajungînd la locul unde se coborise el pe buricul pămîntului, a găsit leagănul, a pus în el pe cele trei fete și a clătinat frînghia de care să ținea leagănul. Fetele aū ajuns tefere pe lumea astalaltă, iar cei doi frași s'aū sfătuit să pîardă pe Sărilă, să dee drumu leagănului de pe la jumătatea drumului.

După ce aū coborît iar leagănul pe buricul pămîntului, Sărilă, pentru ca să încerce credința frașilor lui, a pus în el o pîatră mare, și a făcut sămu să-l rădice. Și de odată numai ce hodorog! leagănul cu pîatra jos.

— Ei, cinilor ce mi-ai fost ! da nici de asta n'olū muri eu, zise in gind Sărilă.

Acuma ce să facă el ca să iasă in lumea albă ? Cum să scape și din asta ? Pe cind sta el așa măhnit și pe ginduri, aude numai cronc ! cronc ! prin văzduh și un coșcozea corb se lăsa spre el. Sărilă se lungeste cu fața'n sus și se face mort. Corbul se pune pe pieptul lui, iar Sărilă îl și inhașă bine și-i zice : « măi corbule, dacă mă-i scoate pe ceea lume, îți dau drumu, iar de nu, nu. »

Corbul i-a *inceptat* clocul in piept și fil ! fil ! s'a rădicat cu Sărilă in sus. De la o vreme a prins corbul a slăbi din putere, și Sărilă și-a tăiat din pulpa piciorului sting și a dat corbului să minince și corbul l-a scos pe lumea *asta lantă*.

Sărilă s'a dus drept la măsă și a aflat de la dînsa că la Impăratu este nuntă mare a celor două fete mai mici cu frații lui, cărora li-a dat zestre jumătate de împărăție.

— Na, mamă, inelul ista, a zis Sărilă, și te du și *dnăta* la nuntă la împărăție, și cind li fi inaintea împăratului, să te înviri într'un picior și să-I arăți inelul.

Baba a făcut cum a învașat-o fecioru-său, și cind a văzut fata cea mai mare inelul, a început a plinge și a spune împăratului că inelul acela l-a fost dat ea lui Sărilă, care le-a scăpat pe toate de la zmei, și pe care ceilalți frați aș vrut să-l omoare.

Impăratul a trimes un plăeș după Sărilă, și l-a dat pe fata cea mai mare de soție și jumătate de împărăție, a ulungat pe ceilalți doi frați, și a făcut nuntă mare și frumoasă, cum nu s'a mai văzut pe lume până atunci și nici de atunci incoace.

Și cū încalicălu pe o șea, și vă spuselū povestea așa ; încalicălu pe o lingură scurtă, s'o bag in gura cui nu m'ascultă.

(Auzită de la un muntean din Parcașn. jud. Suceava).

A. Gorovei

Chiuituri din țara Oltului ÎN TRANSILVANIA

29. Cîntă cucu pe pâlau,
numai trei zile mai am.
trei zile ș'o săptămînă,
ș'apoi sănătate bună,
că m'o luat lu numărș;
pe miu'm'or duce la Cluj,
de la Cluj la Bistrița
și-mi rămîne mindruța.

30. Zis-a mindra cătră mine
«mă mărit, te las pe tine,
că foarte mulți m'aũ cerut
tu nici grijă n'ai avut ;
și m'am săturat acuma
a-ți mai crede ție gluma.
m'ai înșălat cu scrisori
că cit de curînd te'nsori :
ba eu nu, badiță bade,
spune-mi dreptul cum se
cade:
de n'ai voc de'nsurat
nu-mi ținea drumul legat.

31. M'aș duce, că mulți mă
cer,
insă după tine pier,
știu că moriũ de mă voiũ
duce
că ț'a fost gurița dulce

32 Mindră mindrușita mea
fă cum te'nvașă țirea,
mergi după cine voești

numai să nu te căești.
că eu răspuns nu-ți pot da.
Cînd eũ mă voiũ insura
dorul ți-l făgăduesc
că pe tine te iubesc,
așteaptă zile puține
de vrei să vii după mine.

33. Frunză verde de răchite
mindra vrea să mă mărite;
mărite-se cu Dumnezeu
că tot ei ț-a părea rău.
și eu alta-mi voiũ găsi
car'cu credință va fi.

34. Bade, pentru ochii tăi,
m'aũ urit părinții mei ;
bade pentru dumniata
m'a urit și măicuța :
ia fîntînă nu mă mină,
la pirlaz nu-mi dă regaz
caută badeo să te las.

35. Lasă-mă mindrușo zău
că ție ț-a părea rău,
că-ți ședea cu ziua'n prag
cu firuțul tras lu ac,
nici vei coase, nici minca,
ci-ți plinge și suspina
după mine te-ți uita
doar mă-ți vedea undeva.
orî pe mine orî urmuța
și ț-a rupe inimuța.

36. Foicică lemn uscat,
 astă seară pe'nsărat
 badeo mi te-am aşteptat
 cu cină şi cu lumină.
 Dac'am văzut că nu vii
 pus-am dorul căpătiū
 şi uritul aşternut,
 cu dragul m'am coperit.
 Cind era la mîez de noapte
 mî-am visat un vis de moarte:
 năfrămuşa la cea noaūă
 am visat-o ruptă'n doauă.
 Dar bădişa ce grăia
 şi la mîndra răspundea:
 Floricea crescută'n roauă,
 miuşi, că nu e ruptă'n doauă,

da-î ruptă inima ta,
 gindeşti că nu te-oîū lua.

37. Mîndră mîndrulişa mea,
 eu atuncia te-oîū lua
 cind mie mi-i număra
 iarba de pe doauă lunci
 şi hani de pe doi junci,
 frunzele de pe doi pomi
 şi bani de pe doi boi,
 părul de la doi voinici,
 hani de pe doauă junici;
 dar atunci să-mi vie jete,
 floricea mîndri mele,
 ş'atunci lu doauă voiū sta:
 lua-te-voiū, mîndro, saū ha.

Avrig.

Nichita Spîrlea.

JOACA BĂEŢILOR DIN SATUL DRĂCENI (Suceava)

Intîlnindu-se mai mulţi copii din sat, pe la casele unor părinţi şi mai cu samă pe cîmp, unde păstoresc vitele, îşi petrec timpul cu mai multe joace. — Iată cîteva din ele:

I. *De-a puşa-gaia.*

Aflîndu-se o ceată mărişoară de copii, se aleg doi din cei mai voinici; unul cloşcă şi altul moşneag (care-i uliul rîpitor). De la spatele cloştei în urmă se înşiră copiii (numiţi puşi) tot unul la spatele celui alt, ţinînd fie-care cu minile de cingătoarea celui de 'naintea sa.

Moşneagul se aşează jos, tot scociorînd cu un beţişor în pămînt.

Cloșca cu pui începe a se învîrți împrejurul moșneagului. Încunjurîndu-l de două, trei ori cu lanțul întreg de copii, zice: De trei ori cu puii mei, ce faci moșule-acoale? Fac o gropiță. După fie-care răspuns tot îl încunjură înainte de cîte-va ori și-l tot întrebă: De trei ori cu puii mei, da cu gropița ce ai să faci?— Am să fac foc.— De trei ori cu puii mei, da cu focu ce ai se faci?— Am să pun o oală la foc.— De trei ori cu puii mei, da cu oala ce ai să faci?— Am să pun apă.— De trei ori cu puii mei, da cu apa ce ai se faci?— Să spăl pușca.— De trei ori cu puii mei, da cu apa de pe pușcă ce ai să faci?— Cu apa de pe pușcă am să spăl polița.— De trei ori cu puii mei, da cu apa de pe polița ce ai să faci?— Am se oparesc un pui de a tăi.— Cloșca zice: Ba de a tăi! Moșneagu Ba de a tăi! și se scoală.

Moșneagu dă bețișoru din mîină cloștei care, împreună cu puii ei, stupește bețișoru. Întrebă cloșca pe moșneag: «Din cotro ți-o cumparat mă-ta ciubote?» El arată 'ncotrova. Cloșca svîrle bătu și moșneagu se duce la băț, unde stă și se scarpină în cap. Cloșca cu pui se pun jos și încep a scociori cu degetele pe jos. Moșneagu se întoarce răpezindu-se spre pui și strigînd tare: cîr, cîr, cîr!

Cloșca cu puii iute se scoală, formînd șiragul de'nainte începe: clon, clon, clon!

Moșneagu se răpede spre pui. Cloșca-i aține calea. Tot astfel se luptă amîndoi. Cînd a putut, din rotirea lor, să-și prindă un pui, îl ia ca pradă, îl trîntește jos și se face a-l mînca cu gura. Cloșca și puii sar pe moșneag, îl ciu-pesc cu minile lor, scoțînd din piepturi un zgomot puternic de cîr, cîr, ce nu încetează pînă nu s'au desfăcut cu toții, cu fața 'nferbîntată de atîta luptă și ris.

II. *De-a pirosteile.* 1)

Un copil înfinge un bețișor în pământ (numit pirostei) și se culcă lângă el. Închide ochii și se face a dormi. Unul din copii ce stau înșirați cu fața'n spre cel de jos, se duce tiptil, fură pirosteile. Să se întoarcă la locul său din șirag, înfinge bețișoru lângă el. Nu mult și se scoală stăpînu. Se duce pe la fie care de-l întreabă: N'ai văzut pirosteile mele? Fie-care spune: nu. Se oprește în dreptu celui vinovat și-i zice: da eu le văd sub vatră. Acelea-s a mele.— Ba-s a mele.— Stăpînu îl și înhață, zicîndu-i: hai la închisoare!— Il duce de-o parte, îl lasă de stă cîtva timp și apoi îi dă drumu.

III. *De a untu.*

Se pun cîți-va în rînd, umăr la umăr, cu fețele în spre un băț mare, înfipt în pământ la o distanță de șapte pași înaintea lor. Fie-care ține cîte un băț în mină. Așa în rînd, fie-care cu bățul său, își sapă în pământ cîte o gropiță (numită babă). Lutul sapat (numit untu), îl pun alătura cu gropița. După aceea se apuc de asvîrlit pe rînd cu bețele în bățul înfipt înaintea lor. De la cel care n'a putut păli, pîn ce'și aduce bățul înapoi, toți sapă din baba lui și duc țerna pe la babele lor, pe care și le astup cu cît au adus și cu cît mai aveau sapat de'nainte. Groapa acelu din care a sapat, a rămas atit de mare că nu-i cu ce a o împli. Toți vin la acesta, îl ia de mîni și picioare, îl trîntesc în groapă zicînd că bat untu, pînă se'ndură ei de-l lasă.

IV. *De-a vornicu.*

Toți aleg pe un vornic și-i dau un băț în mină. El svirle bătu 'n sus. Ceșlalți svirl cu bețele să-l pălească

1) Aceasta e de preferință joaca fetelor.

pe al lui din zbor. De câte ori a cazut jos bățul lui, fără să fie atins de cele alte, zice că a făcut atîta ani de slujbă. Care a putut păli bățu vornicului, din azvirlite, întră el vornic.

V. *De-a împaratu*

Doi băeți să prind de mină, ținînd puternic. Unul se duce departe și stă în fața cestor doi. Aceștia îl întreabă: ce vraî înalțate împarate! Batae! În fuga mare să răpede groznic peste minele lor. Dacă le-a putut desprinde, zice că i-a ramas.

VI. *De-a dracu*

Se aleg doi băeți mai voinicî, unul numit Dumnezeu și altul dracu. Mai mulți se așează jos unul lîngă altul, cu picioarale înainte, ținînd mînile pe brațe, cu palmele alăturate una de alta.

Dumnezeu îmblă cu un bețișor în mină pe de'naintea fie căruia și-l lasă în palmele unuia. În acest timp dracu stă mai în colo, cu dosu spre ei, fără a se uita în urmă.— Dumnezeu îl strigă: «haide drace!» Dracu vine și chitește cam la care-ar fi. Dacă nimerește dintr-o dată pe acel cu bețișoru'n palme, îl ia în partea lui. Dacă n'a gîcit, acel cu bețișoru trece'n partea lui Dumnezeu. Iar se duce de o parte dracu, de unde-l chiamă Dumnezeu spre a găsi din nou bețișoru. Cu rîndueala aceasta, se rădică pe rînd toți de jos, formînd doauă cete, una'n partea dracului și alta a lui Dumnezeu. Atunci se caută un băț tare, de care prinde Dumnezeu și dracu, căpiteniile celor doauă cete. Fie-care căpitenie are înșirați de la spate'n urmă pe toți ai săi, ținînd fie-care cuprins cu brațele mijlocul celui de 'naintea sa. Amîndoauă cetele smuncesc puternic una de la alta pînă cînd rămîne una cu bățul în mină. În timpul acestor lupte, se întîmplă să mai cadă și pe jos. Ceata cea mai tare tîrie în toate părțile pe cea căzută, pînă lasă de băț, rămînînd învinsă.

VII. *De-a bostănica*

Se aşează mai mulţi copii jos, în rînd unul la spatele altuia. Celui din frunte i se zice mătuşă. Unul ia un băţ mai lung, îl pune în briu şi altul scurt pe care îl tot suceşte între degete, imitînd torsul din furcă. Acesta se face că vine de 'ncotrova la ceşti de jos şi zice: Mătuşăi, m'o mînat mama să-mi dai un bostănel.— De-abea am arat. Se duce într'o parte şi iar vine. —M-o mînat mama să-mi dai un bostănel.— De-abea am grapat — După fie-care răspuns se duce şi iar vine de cere un bostănel. În atîtea rînduri îi răspunde mătuşa: de abea au răsărit, de abea-s ca nucel; de abea-s ca un măr; de abea-s în lapte; is copti, da nu bine. În fine îi dă zicîndu-i: amu-s copti. du-te şi-ţi alege. Se duce şi caută pe care-i copt, tot ciocă-nind cu degetul în cap pe fie-care

A luat pe unul, l-a dus pîn mai încolo, l-a lasat şi vine după altul de cere.— M-o mînat mama să-mi dai un bostănel.— Da cu acela ce ai făcut?— L-am pus pe o po-licioară şi l-o mîncat o ploşnicioară.— Îi mai dă unu, tot după regula'ntăi. Iar vine. Da cu acela ce ai făcut?— L-am pus pe o muche şi l-o mîncat un păduche. — Tot cu acea regulă îi mai dă unu. Iar vine, iar îl întrebă. Răspunde: L-am pus pe o poartă şi l-o mîncat o haită moartă.— Mai vine încă o dată. La întrebare, răspunde: l-am pus pe horn şi l-o mîncat Simion.— Acum îi zice să şi-i ia pe toţi. — Îi ia şi-i duce la ceilalţi. Mai vine încă o dată şi zice: M'o trimes mama să mergi pînă la noi! Mătuşa-i zice: azi îi serbătoare, la ce torci?— El îşi stupeşte furca şi-o lasă jos.— Aşi merge, da mă tem de cîni.— Hai, că te-oîu apara eu. Mătuşa pleacă şi girbovă să sprijină în un băl. Băeţii ce tusesese luaţi ca bostănei, se închipuesc cîni, sar la baba şi o trintesc jos.

Cel care purtase furca, strigă: Țibă, țibă, hi! de acole. Apoi scoate baba de la cîni şi așa s'a terminat joaca.

VIII. *De-a dracu'n cînepă*

Mai mulți copii se pun roată, unul lîngă altul pe picioare. Unul numit *dracu*, se ascunde în mijlocul lor. Altul numit *Dumnezeu*, pe din afară împlă pe la spatele roței de jur în prejur, tot întrebînd «n'ați văzut pe dracu!» Cei din roată rădic cîte un picior și zic: poate aista-l.» De la o vreme ese dracu din cînepă (din mijloc). Dumnezeu dă fugă după el. Dacă-îl prinde pînă a nu se ascunde din nou în cînepă, intră el drac Așa. se continuă și cu alții.

IX. *De-a mingea (de-a hapuca, de-a poarca).*

Mingea se face din petici cusute la un loc și mai cu samă din părul vitelor cînd năpîrlesc primăvara.

Din păr se face ast-fel :

După ce au smult părul, îl scarmănă în mină, formează mai multe *pale* (pături). Pătura întăi o ia din o margină și o învălătuțește formînd un mic boțișor. Pe boțișor îl moae în apă și apoi îl tot strînge în palme, așa fel că se mai strînge lipindu-se mai bine perii unui de alții. După aceasta, învăle boțișorul în altă pătură pe care o lipește iar cu acea regulă. Așa fel alipește mai multe pături una peste alta, făcînd cît de mare vrea pe acel boț numit minge.

Joaca cu mingea este de mai multe feluri : *cucu*, *puricile*, *țicu în patru*, *în șese și în opt*. Mingea se poate juca și de unu singur, dar mai cu haz cînd sînt mai mulți.

Unul singur poate să se joace de-a cucu ; svîrle mingea'n sus puternic și tot el aleargă de s'aține cu mînele și-o prinde.

Mai mulți se joacă de-a cucu ast-fel :

Unul ia un băț în mina dreaptă și cu stînga aruncă mingea înaintea sa, cam în sus. Iute o și lovește cu bățul, de zboară în sus. Cei alți se ațin cu mînile în prejurul lui. Care-î mai ghibaciu și-o prinde, intră la batae de o lovește.

b) *De-a puricile*

Se face o gropiță în pământ, pe malul căreia se pune o piatră sau un băl gros. Să ia o lopățică pe care o pune cu un capăt în gropiță și cu mijlocu pe piatra de pe margine. În gropiță peste capătul lopățelei se pune mingea. Unul trinește cu un băl peste capătul de sus a lopățelei. Celalt capăt a lopățelei îndată a aruncat mingea în sus. Toțise așin. Care a prins-o, într'al a batae. Și așa mai departe de cite ori vroesc.

c) *Țicu'n patru*

Se fac patru gropițe în pământ. Doauă într'o parte, la distanță una de alta de un pas (în urmă). La departare de 11—12 pași, se fac alte doauă, departe de un pas una în urma celeilalte. Doi își iaū bețele în mină, mai cu osebite stăpînul mingei și cu tovarășul său, și intră la batae. Acești doi se așează fașă'n fașă, cu piciorul drept în gropița (*baba*) de'nainte. Ceilalți doi, cite unul la spatele lie-căruia, stînd în prijma *babelor* de 'ndărăt. Unul din cei de la spate aruncă mingea la cel-alt. Cel cu bălu din culea ei, dă sa o loviască. Dacă a putut-o lovi și a aruncat-o departe, de regulă trebuie să mcargă unul la altul și se loviască o dată bețele unul de altul; după cum zic: *daū țic*. Dacă mingea n'a fost aruncată pe departe și n'aū să dea țic, rămîn datorî ca de alitea ori să loviască bețele de cite ori aū lovit mingea. Inșă pînă acum nu erau obligați să stea numai de cit la țic, adică cu călcăiul piciorului în baba de 'nainte. Acum le poroncesc cei din urmă: «mă! eșîl la țic.» așa ca să le vie lor bine de pus mingea în baba din urmă, cînd i-aū scos pe acești doi de la batae și intră ei, rămînînd cei alți la *porcărît* (alergat). Cînd mingea îi aruncată departe, din lovitura bălului, cel de la porcărît înspre care a venit mingea, aleargă după ea. O ia rāpede. Dacă crede că-i vine mai îndămină, dă fuga și pune mingea'n babă pînă nu fi sosit cel de la batae să fi pus piciorul. Dacă nu, o rāpede la cel alt, care o prinde și caută să o pue din colo în babă.

Aceşti doi de la *porcăreală* (alergat) scot de la batae pe ceilalţi, în două feluri: sau când mingea a fost lovită şi a luat-o unul de-a pus-o în baba din urmă pînă a nu fi apucat a pune piciorul cel de la batae, sau când a prins mingea din ţic. Din ţic se poate prinde mingea când aruncată de la unul, cel ce se aţine o atinge puţin (numindu-se că a şicnit-o,) aşa că nu i-a putut împedica mersul. Cel de la spate, de o poate prinde, intră cu tovarăşul lui la batae. Cei doi, rămîn la *porcăreală*.

d) *Ţicu'n şese,*

Îi tot ca cel în patru, cu osebite că acum au opt babe. Pe lângă rîndul întăi de babe (gropiţi) ca la Ţicu'n patru, se mai alătură alte patru. Rîndul întăi de gropiţi trebuie să fie depărtat de rîndul al doilea atîta ca să nu să pălească cu beţele cei doi băeşti cari stau umăr la umăr, în faţa celorlalţi doi asemenea aşezaţi.

La joaca aceasta intră patru la batae şi doi la *porcăreală*, cîte unul la spatele celor doi de la batae. Unul din ceşti de la *porcăreală* asvirle mingea la cel alt printre aceste două rînduri, cum se zice: *o dă prin beţe*. Cei doi din faţa celui de la *porcăreală*, care se aţine s'o prindă, dau cu beţele s'o loviască. În baba cui poate pune mingea, sau din ţicul cui o poate prinde, acela dinpreună cu părechea sînt scoşi la *porcăreală*. Locul lor li-l ia cei cari-l *porcărise* pînă acum.

e) *Ţicu'n opt*

este ca cel în şese, cu osebite că s'a mai adăos o păreche la *porcăreală*. Aceştia sînt de ajutor celor doi cari stau la spatele celor de prin babe. Ei stau pe departe, păzind mingea, să o prindă din ţic sau s'alerge în cotro a căzut şi luînd-o cu luţală, o asvirle celui de 'nainte să care să sileşte să o pue în una din babele celor doi la a căror spate stă.

Regula de a-l scoate de la batae îi ca mai înainte, deosebit că acuma es afară tuspătru, cu toate că acuma a prins ţicu sau a pus mingea'n babă numa la unu.

Superstiții

215. Să nu răsădești brad, căci cind rădăcina lui va fi cît capu tău, vei muri.

216. Inapoi noaptea și'n fîntină părăsită, să nu te uiți, că nu-î bine.

217. Cînd fumul se sue drept în sus, orî ia direcția nordică, vremea se va îndrepta; dacă se împrăștie și cade jos, va vremui.

218. Cînd brazil fac cucuruzi mulți și ese de pe ei un praf galben numit *mană*, va fi imbelșugare în toate.

219. Cînd salbătăciurele intră în sat, nu-î bine.

220. De omu roș, spîn și însemnat (chîor, ciunt etc.) să te ferești că-î buclucaș.

221. Cînd se cunună doi tineri se observă luminările nașilor; dacă luminarea unuia e mai trecută ca a celuiia lalt, e semn că unul va muri înaintea celui lalt mai degrabă.

222. De se trag clopotele în ziua de paști toată ziua, roadele pămîntului se vor face bine.

223. Cînd te minîncă urechile are să se strice vremea.

224. Cînd cade o stea de pe cer, a murit un om.

225. Cînd se cutremură pămîntul, Dumnezeu se uită la el și el de frică tremură.

226. Cînd peștii pe care stă pămîntul poartă cozile, el se cutremură.

227. Cînd minînci roade noi să zici: «roadă noauă în gură veche.»

228. Cînd țarca (coțofana) bate (cîrie orî strigă), îți vor veni musafiri prietini.

229. Cînd copiii rid prin somn. vād pe Dumnezeu ori pe Maica D-lui.

230. Cînd copiii plîng prin somn, să le zici: «lupșor, lupșor» și să le faci sămnu crucei.

231. Cînd tinerii însurăței pornesc după zestrea ce le-o săgăduesc părinții, nu-î bine să se'ntoarcă.

232. Cine moare în săptămîna luminată (septămînă învierii) merge în raiu, cacî raiul n'are porţi atunci.

233. În cele trei zile ale învierii ard în văzduh trei candelile mari ce nu le vede nimeni.

234. Visurile în spre Duminică nu se izbîndesc.

235. Cînd strănuţi e a bine şi ceea ce gîndeşti atunci se va izbîndi.

236. Cînd sînt vremi grele (vînturi mari, pohoae) s'a înecat orî s'a spînzurat cine-va

237. Să nu te uiţi prin sîta că faci bube.

238. Să nu pui sîta pe cap că faci chelbe.

239. Cînd împrumuţi sîta de la cine-va. cînd o duci afară s'o acoperi. că alt-fel îţi mînîncă dihăniile (lupii) vitele.

240. Cînd e ceaţă mare pe păduri, se va strica vremea

241. Cînd găina circie, are să se ouă.

242. Cînd cucoşii cîntă în una, se va schimba vremea

243. Foc peste foc să nu pui că-i păcăt.

244. Cojile de ouă de la găinele ce scot pui să le dai afară toate o dată, nu pe rînd.

245. Cu mătura să nu baţi pe nimene.

246. Sara prin casă nu să mătură.

247. Cînd cocî ou în spuză (cenuşă ferbinte) să nu-l acoperi de tot, că se înăduşă puii în găoci.

248. Cînd dă laptele în foc, să pui apă peste el, cacî să spuzesc ţiţele vacii.

249. Banul de găsit să-l strîngi că-l cu noroc.

250. Cînd torni cui-va vin orî rachiū în pahar, nu-i bine.

251. Cînd uţi lingura în oală sara, noaptea nu poţi dormi.

252. Cînd vine uliu la pui, să zvîrlî în el cu o mătură părăsită.

253. Locul oalei cînd o ieii de la foc să-l astupi, că alt-fel la moarte rămîi cu gura cascătă.

254. Cînd femeea întarcă copilul, să îmbrace o cameşă cu gura la spate şi să zică : •Cum am întors cămeşa, așa să se întoarcă G. de la ţiţă.

255. Cînd înţerci copilul să cocî un ou Sîmbătă dimineaţa. să-l puî în gunoî după uşă, să feî copilul, să-l puî aproape de gunoî aşa că el să vadă oul spre a-l lua şi să zici: «Cum a uîtat găina oul, aşa să uite V. ţiţa.» Oul în urmă se curăţă de coajă şi se dă copilului să-l mînînce.

256. Cînd cucu cîntă apro pe de casă şi e un bolnav în ea, acela va muri.

257. Cînd dai puîi mici afară să-i puî în poală, să eşi afară cu ochii inchişi, şi puindu-i în ogradă să zici: Cum nu văd eū amu, aşa să nu vadă cloara puîi.

258. Cînd puî cloşca la clocit, s'o învirţi de trei ori pe lîngă stîlpu hornului şi să zici; «Cum şede stîlpu aici, aşa să şezi tu pe ouă.

259. Cînd paserile se izbesc Iarna în fereşti sau se vîră prin şurî, are se vremuească.

260. Cînd ai noiţe pe unghii, ai să te înoeşti cu ceva.

261. Cînd moare cine-va într'o casă, nu se mătură nici nu se scutură casa pînă ce nu esă mortul din casă.

M. Lupescu.

Popa luat de dracu

Intr'un sat se afla un popă aşa de harnic şi evlavios, încît gîndurile îl munciau toată noaptea, şi somnul nu se mai prindea de el. Cînd aţipia cîte o leacă, i se părea că aude tocînd; iute săria ca speriat, şi se îmbrăca repede ca un soldat, apoi pleca la cîntăreţi, îi scula şi pe ei, se duceau la biserică, se apucau de tocat, de tras clopotele, şi apoi pe citit, cu toate că noaptea nu era nici jumătate. Pe bieţii cîntăreţi îi luase gîndurile, şi le venia să-şi ee lumea în cap, mai nu mai aveau parte de somn. Văzînd că nu o pot scoate la capăt cu popa, se sfătuiră a-i găt

o najnă spre a-l dizbăra de acest obicei. Decî cum era aproape de crăciun, un cîntăreţ avea un porc bun, bine hrănit, dar pe care hotărîse a nu-l tăia în ajun. În spre ziua de Crăciun, ştiind că popa are să se scoale mai de dimineaţă de cît altă data, cîntăreţul se sculă mai înainte, şi cu amăgele dusă porcul în biserică, încue uşa şi puse cheia la locul ştiut. Nu trecu mult şi popa veni la cîntăreţ, care nu era departe de biserică. strigă la fereasta să se scoale, caci e ziuă, şi au întărziat cu tocatul şi cetitul.

Du-te înainte. zisă cîntăreţul făcîndu-se somnoros, că vin şi eu acuşi îndată. Ajungînd popa la biserică, deschide uşa pridvorului. Porcul auzind zgomot, îşi făcu spaţmă şi începu a da fuga în dreapta şi în stînga prin biserică. Cînd ajunge popa la uşa bisericei şi pune cheia în broasca uşei, porcul stă în loc, rădică nasul în sus şi aşteaptă unde are să se deschidă, ca să poată eşi afară ; cînd popa deschide uşa, porcul să răpede, şişneşte printre picioarele popii, ia şi pe popă călare, şi nabusna afară ; popa cu o mină să ţinea de coama porcului, iar cu cealaltă făcea mereu la cruci.

Prin ograda bisericei, popa călăreţu să întîlneşte cu dascalul, care venia să toace, şi din fugă îi strigă : « Dascale ! Dascale, du-te şi-ţi cată de tocat, că pe mine de acu dracul m'a luat. »

Porcul fugînd, ajunge la cocină şi trînteşte şi pe popă la hodină. Apoi să aşează cu cei-lanţi sfirlează la sfirlează, zicînd în limba lor : de acuma cu toţii până dimineaţă.

Barim să se mai scoale popa așa de dimineaţă.

Perieni (Tutova)

G. Popescu

Medicina populară

XXIX. ROHIÎ (rofiî).

Rohiile sînt nişte bube ce esă pe faţa şi capul copilului cînd e de 3—5 luni. Ele durează multă vreme. Bubele acestea se lăţesc, fac punoiu şi produc o mîncărime ne mai pomenită. Minele băetului trebuie legate ca să nu se zgîrie, căci intr'atît se scarpină, în cit îşi poate face numaî o rană. Rofiile sînt produse de necurăţeniile mamei. Femeea iugrecată calcă în ceva, nu-şi grijeşte trupul său vede oameni cu bube şi nu-şi aduce aminte ; toate aceste ar fi cauzele rohiilor. Rohiile nu se trec prin desciatecc, că nu-s. Ele se tămăduie cu timpul prin aplicarea diferitelor doftorii băbeşti ; între altele multe iată citeva : se unge rana cu unt de ou, care se capătă priu arderea unui gălbănuş de ou în lumina aprinsă ; priu spălarea cu oblojele de frunze şi scoarţă de nuc, sovîrf, cimbrisor, scoarţă de arin şi smicele de măr dulce, cum şi prin ungerea cu dohot, care se capătă din arderea cojei de mesteacăni. Rohiile se trec greū ; ele chinuesc copilul vreme lungă. E bine să nu închizi rănele. Mulţi copii sufer de rohiî care, de n'aş greşi, sînt efectul boalelor sifilitice.

XXX. ORBUL GĂINELOR

Orbul găinelor e o boală de ochi ; ca face pe om a nu putea vedea noaptea. Indată ce soarele apune, indată ce găinele se culcă, omul prins de astă boală nu mai vede. Orbul găinelor n'are leac ; trece de multe ori cu vremea, însă cele mai de multe ori rămîne nevindecat, însoţind pe om pînă la moarte, cînd scapă de el şi devine cu totul orb ca şi pîetrele. Boala aceasta apucă pe om între 20—50 ani.

XXXI. RIEA.

Riea e o boală foarte cunoscută în popor. De ea te umpli împrumutînd cui-va ciubărul de cămeşi, îmbracîndu-te cu haîna rîiosului, etc. Riea e de 2 soiuri : *rie curată* şi *riea căprească*. Riea căprească e cea mai rea; greu te curăţi de ea, de unde şi proverbul : «nu scapi de el ca de rie.» Sînt multe leacurile întrebuintate contra riei. Untul de oae rînced (iute şi strical), praful de puşcă pisat, amestecate la un loc, scapă de multe ori pe bolnavi. Leşia de ciucălei şi doftoriile de la spişerie, încă-s bune. De descîntece riea nu ştie. Necurăţenia şi contactul cu vilele riloase, pare a fi izvorul de unde se propagă riea, care de multe ori, în popor, devine epidemică.

XXXII. NEGEI.

Negeii sînt nişte umflături mici şi tari ce se fac pe minele ori faţa omului. Ei nu aduc nici o durere, dar desfigurează faţa celor ce-î poartă, căci unia din ei cresc mari. De negei te umpli, ori îi poţi capata din apa ce eşă din broaştele buboase cînd le ieşi în mîină. De negei scapi une ori greu, alte ori uşor de tot. Legi negelul cu şuviţe de păr din cap, porţi legătura trei zile, şi negelu cade. Legătura aceasta se face cînd luna e pe sfîrşite. Dacă nu scapi cu asta, apoi cauţi grăunţe de popuşoi ce cad din saci cînd îi duci la moară ca să macină, ieşi trei grăunţe de-acele, le mesteci în gură dimineaţă, te ungi, cu acele grăunţe sfaramate, pe negei, şi nici nu ştii cînd scapi de ei. Une ori poţi lua o aţă, faci pe ea atîtea noduri cîtî negei ai, pui aţa în pămînt, şi cînd ea va putrezi, negei nu vei mai avea.

XXXIII. SOLOMÎZDRELE.

Salamandrele, acel soiū de șopirle molatice și vargate une ori cu galbău și negru, poporul le cunoaște sub numele de *solomîzdre*. De ele poporul are un fel de sleală, de dispreț, căci se spune că dușmanul ți le poate da în mincare, ca să te omoare. Poporul crede că ele se înmulțesc lesne de tot și se puizesc chiar din cenușa unei solomîzdre arsă'n foc. Dușmanul ce ar voi să te nenorocească cu solomîzdre, caută o asemenea lighioac, o arde în foc și cenușa o pune în rachiū. Prefăcîndu-se că se impacă cu tine, te cîntește din rachiul dres cu cenușa de solomîzdre. Cum ai băut acea cenușă, peste cite-va zile solomîzdrele se nasc, și omul iucepe a se umfla la pîntece, a se îngălbeni, a se simți slab, a avea o mîncărime la inimă (stomah) și încetul cu încetul se trece, se prăpădește și moare. De solomîzdre cu greu poți scapa. Cele mai de multe ori boala aceasta se sfîrșește cu moartea.

Numai dacă iei ceva să le verși, poți scapa de moarte. De descintece ele nu vroesc se știe.

XXXIV. GUȘA

Gușa nu e altă o boală, cit o diformitate a grumazului omenesc; pe uniia însă gușele îi dor de multe ori. De gușă te umpli. În unele ape se găsește un fel de rîmă subțire ca un fir de păr, de-abca o zărești în pahar; de-ai băut una din acele vietăți, gușa e gata. Contra gușei sînt multe leacuri și descintece.— Cînd popa toacă la biserică, Simbătă sara, ia un ac, lînpunge ușor gușa și zi de 11 ori

Popa toacă,
gușa sacă.

Cînd vezi vara curcubăul bind apă din pirău, dă-te de trei ori peste cap și zi:

Curcubău, de unde bei?
Bea din gușa mea.

În Vinerea sacă, Vinerea dinaintea Paştelor, înainte de a răsări soarele, ia apă neincepută, spală-te pe guşă, şi vei scapa de ea.

Cînd te duci la desgropări de oameni morţi, ia un cîolan, loveşte guşa de trei ori şi zi : «Cum a putrezit şi a scăzut omul ista, aşa să scazi şi tu.» De guşă sînt şi descintece. De guşă poţi scapa şi aşa : îei burete de tirg, faci o lulea de ciucălău, pui în ea burete şi cărbune şi fumezi buretele ca tutunul : fumul îl tragi în gît, iar scrumul, cenuşa ce esă din arderea buretului, se amestecă cu rachiu, se descintă şi-l bei. Tratamentul acesta se face la sfîrşitul lunii, în trei sfîrşituri unul după altul, şi scapi de guşă.

(*Va urma*)

M. Lupescu.

Zicători şi porecle

Cînd zice că nu-l va da ajutor : te-oîi lasa eu să te başi ca apa de maluri, să te păleşti cu capu de toţi părăţii ; îi vedea tu ziua Domnului.

Celui care să aibă prevedere : ia sama să nu te ineci ca şiganu la mal.

Celui care mincă şi bea multe teluri de-o-dată : toarnă ca în budăiul şiganului.

Celui beşiv : face gîtul leică şi pîntecele balercă.

Celui harnic, iute la treabă : îi cum îi focu ; îi cum îi chiperiu. — Acestea se mai întrebuiţază şi pentru cel ambiţios.

Care vorbeşte curgător şi la locu lui. : toarce, nu altă.

Celui care ştie a-şi da răspunsurile cuvenite : nu i-a tors nime pe limbă.

Celui care ar vrea să-şi facă interesele şi să nu-l coste : ar vrea să fie şi cu curechiul uns şi cu slănină'n pod.

Celui care doarme greu : poţi să tai lemne la capul lui.

Ca să rida de cel ce merge calare in timpul friguros al iernii: îi mai trebuie ş'o căpăţiuă de curechiu in mină. (cînd degeră picioarele sau minile, le învălesc in curechiu verde).

Vinovatul care face la acuzările făcute: face ca porcu'n popuşoi.

Care nu-şi dă pe faţă iuima (săcretele): îl cărbune potolit (acoperit).

Că pin ce nu păteşte nu se 'nvaţă minte: pin nu te păleşti cu capu de pragu de sus, nu vezi pe cel de jos.

Slugci pe mina căreia îi averea stăpinului: ce-l trece printre degete, dă şi stăpinului.

Care nu-i statornic şi nu-şi are regulată poziţia lui: derbedeu, om fără căpătău. I se mai zice: n'al nici casă, nici copii, eşti om fără căpătii.

Omului cu corpu greoiu, desfigurat: dubas scirnav, borfoi (de la *borjur*: lucruri din casă, perini, oghial laicere).

Celui de care-l luat in ris: nu mă lua la va'e; nu mă lua peste picior.

Cărui îl loveşte cu vorba pe de departe: asvirii cu chiatra 'n şatră.

Ca se spue că a dojenit pe cine-va: i-am bătut eu obrazu, i-am tras un ibrişin pe la nas, i-am dat un bobirnac bun.

Ca să arăte că a concurat pe altu sau l-a răpus cu vorba: i-am luat eu apa de la moară.

Ca să arăte că pricepe pe cel viclean: vrei să mă duci la apă de căpăstru? vrei să'mi pui funia'n coarne?

Cînd îl atinge cu ceva in vorbire: nu mă calca pe picior. Şi se mai zice: nu mă calca pe picior, că eu ştiu de ce ţi-l dor (mai cu sîmă între sexele contrare).

Ca să arăte că nu se poate ceva: nu se poate cum nu sînt eu popă; nu se poate, ca de moarte.

Cînd nu-i convine ceva să facă: doar nu-s tuns nici ras pe cap.

Cînd îi dă de grijă să nu-i facă ruşinea: să nu-mi pui opinca'n obraz.

Că nu-î trebuie mită, sau să fie prins cu ceva : vrei să-mi puî belciugu 'n nas ?

Celui ce-l acuză : vrei să-mi puî juvățu 'n gît !

Spre a arata că a făcut după capu lui : a făcut după cum i-a trăsniit prin hostanu lui cel sec.

Se nu spue secretu : nu cumva să te muște șerpele de limbă.

Gospodăria în care femeea face totul : la casa aceea cîntă găina, găina nu cucosu.

Ca să arăte că se va mai deștepta : s'a mai ciopli.

Că nu-î deștept : îi cioplit numa din bardă.

Îi om cu avere : are său la rărunchi.

Cînd spune că nu mai găsește ce-a perdut : dă-î colac și luminare.

Cînd spune că-î slab : îi gras ca cobza : parcă-î o drîmbă ; îi uscat cum îi coarna ; parcă-î scripcă ; îi cu gîtul ca tortul.

Care a pățit o rușine : parcă-î un cîne plouat ; a eșit cu coada 'ntre vine ; a pus nasu 'n pămînt.

Desvinovățirea copiilor : ai mai văzut v'un băiet cu-minte și babă frumoasă ?

Că nu se poate moarte fără a-î se atribui o cauză : se mai poate moarte fără pricină și nuntă fără minciună ?

Că s'a spăriat tare : mi-a sărit inima din loc.

Celui care nu face ce i se poruncește : îi spuî și el face urechea toacă.

Cum că știe multe : știe și toaca'n ceriū.

Că nu mai vede ce a împrumutat : îi videa la puntea raiului.

Că celui bogat i se fac hatiruri : la cel bogat, merge și dracul cu colaci.

Căruî ține minie : tare-i rinzos la inimă.

Cînd i-a ocărit : a dracului i-am mai plefturit, (de la pleaftura ferarului) i-o bruftuit, (de la lutu moale ce a-runcă zidarul pe părete) de nu făcea doauă parale.

Că-î pătruns de scîrbă : m'o fript la inimă nu altă ; mî-a ars inima.

Cînd cine-va intră pe ne simțite în casă : a intrat tu-chiluș ca cățelu.

Căruî îi stă 'n putere a scoale pe om de la greū : unde-a pus el mina, a pus și Dumnezeū mila.

Neglijent în înbrăcăminte : foarfă.

Care nu-și ia sama ce vorbește : foarfă la gură.

Celui prost : tanăū, tont.

Desplăcut : smird.

Cînd zice că nu-î drag cine-va : miî drag ca sarca 'n ochi; așa mi-î de drag, de-l-aș бага 'n sin, da nu'nceape de urechi.

Că nu i-a fost voința a face ceva : imi era și mie, ca și cinelui a linge sare.

Cel întrebat de cum o mai duce : ca cinele 'n car : ia ca mazărea lingă drumu, ciîi trec toți o smulg.

Ca să lese o afacere, să nu se mai intereseză : las-o baltă, las-o moartă'n popușoi, las-o moartă'n cinepă.

Trăește cu proasta : s'a 'ncureat cu proasta : s'a ingurluit cu loanta.

Cînd a găsit ceva bun : să fi umblat cu opincî de fer și nu găsea așa.

Din mai multe localități a județului Suceava.

S MIHĂILESCU

C Î N T E C E

199.

BURULEAN

Frunză verde izmă creață,
cînd fu joî de dimineață
pă negură și pă ceață
lui Burulean ũ cade greață.
Dar Burulean ce-mî făcea ?
Dimineața să scula
pa ochi negri să spăla
și neveste-si-i zicea :
» Fa nevastă, fa, fa, fa,
ia scoală-te. nu ședea
și fă-mî mie d'o cafea
că mai am treabă ceva
pînă 'n deal la Neculia,
ca să-mî ascult leturghie
cetind-o popa Ilie.«

La vizitiu poruncea,
el din gură că-i grăia,
caî la rādan de punea,
ș'acolo cā să ducea,
în biserică intra,
cruce pă pept că-și făcea,
icoanele sāruta,
din gurița ce-mî grăia ?
» Pārinte, sfinția ta
dă mai tare cu slujba
că mai am treabă ceva
pîn acilea'n Valea-rea,
c'am nițel fin de cosit.«
Dar popa cînd auzea,

lui Burulean că-i zicea :
» Burulene, dumnîia-ta
ce-ai treabă cu slujba mea »?

Buruleanul că pleca,
nici mai mult că nu mergea,
c'un pîrcalab să 'ntîlnea
cārui așă-i zicea :

» Pîrcalabe, dumnîia-ta,
degrab frate-mî dă ocol ;
fă-mî vr'o cincî-zeci cositori,
patru-zeci grămăditori
și trei-zeci de strîngători,
toți o sută două-zeci,
c'o să-i duc în Valea-rea
unde cîntă cîntesa
și mî-o'ngînă presura ;
orașnița c'a 'nflorit,
iar trîloiul s'a lățit,
ș'am nițel fin de cosit.«

El degrab că-i aducea,
în Valea-rea că mi-i ducea
și pe coasă s'așeza ;
de la prînz pîn la namezi
apă rece n'au băut,
de mîncare n'au mîncat ;
n'o fi lucru cu păcat,
mult fin că mî-au dărămat.
Dar unul din ei vorbia,
și catanei că-i zicea :
» Is-Tudore catano,
tu degrab frate să mergi,
iute, prea iute să plecî,
mîna pe vadră să pui,

apă rece să ne-aducă. *

Ist Tudor îi asculta,
 mina pe vadră punea
 ș'o lua prin bahnîța [1)
 ș'urca la crucea de piatră
 de multe belele dată,
 că-i o fîntînă cu apă
 care muncitori adapă ;
 el apă că nu lua,
 să uita cam rătătiș. [2)
 Cam p'o gură de colnic
 vedea tinerel voinic
 cu struțu (3) pus pă butuc,
 de cincî ghinturi ghintuit,
 de cincî luni neslobozit.
 Dar Is-Tudor ce făcea ?
 Vadra de pămînt trîntea,
 la Burulean să ducea
 și din gură-așa-i zicea :
 »Burulene, dumnîia-ta
 ia scoală-te, nu ședea,
 că sînt voinicî d'aceia,
 și-i și Bîca catana. *
 Burulean cum auzea
 mina pă flintă punea,
 pune a iarbă cu mîna
 și gloanțe cu chivăra ;
 să gătea de Valea-rea,
 doar de-o cîștiga ceva
 vr'un voinic dintr'aceia
 oiî pă Bîca catana.
 Jupîneasă că-i zicea :

„Burulene, dumnîia-ta
 nu te duce'n Valea-rea,
 c'averea ta și a mea
 s'o mînîncî cu lingura,
 și de zăp (4) să nu-i mai dai. *

Burulean să'mpotrivea.

Jupîneasă cum putea,
 cum putea așa făcea,
 și flinta că i-o lua,
 apă'ntrînsă că terna,
 în mîna lui că i-o da.
 El în mîna c'o lua,
 pamblică verde-i trîntea,
 verde, verde comănac
 verde ca foaea de fag,
 să duce'n codru cu drag.
 Și el, frate, c'o pleca
 ș'o lua prin Valea-rea ;
 cu foc cînta cîntesa
 și mi-o 'ngina presura.
 Urca la crucea de piatră
 de multe belele dată ;
 bun meterez că-și făcea,
 flinta'n Bîca că'ndrepta
 drept în Bîca catana.
 Trase-o dată ș'altă dată :
 par'că-i fu iarba cdată
 și cremenea'n flintă spartă.
 Atuncî îi zise Bîca,
 Bîca ala catana :
 »Burulene, dumnîia-ta
 nu vezi frate

1). Intuneric mare.

2). Imprejur.

3). Armă lungă.

4). Isprăvit, de fund

că n'ai parte.
 că n'ai parte nici noroc :
 nu Ţ'au luat flinta foc.
 Du-te, dar, mai bine-acasă
 du-te-Ţi vezi de jupineasă. "
 Burulean să năcăjea
 ş'inc'o dată că trăgea,
 tot flinta foc nu lua.
 Dar Bica ce-i mai zicea : -
 „Dacă e vorba așa
 să-Ţi trag eu
 cu struŢul meu;“
 cînd d'o dată că trăgea,
 livezi verzi să vesteja,
 ape reci să tulbura
 văi adînci că răsuna,
 maluri mari că să surpa.
 presura că imi tăcea,
 presura și cîntesa ;
 și unde că mi-l lovea
 la gura Zăbunului
 la casa sufletului
 unde-i păs voinicului.
 Is Tudor ce mai făcea ?
 La jupineasa mergea
 și din gură-așa-i grăia :
 »Jupineasă, dumnia-ta
 hai de-l ia pă Burulean !«
 Jupineasa-i răspundea :
 „Fie-i rău ori nu așa,
 n'a ascultat vorba mea ;
 și să-i fie rău, nu bine,
 că n'au ascultat de mine. «
 Apoi ea ce mai făcea ?
 CeŢele că le strîngea
 ş'acolo că să ducea.
 pă Burulean că-l lua,

cosciug de ceară-i făcea ;
 cosciug de ceară domnească
 s'aibă să să pomenească.

Anzit de la Marin Iordache, lăutar
 din comuna Doana, judeŢul Ilfov.

Serafim Ionescu.

200

Dragul mamei Vălenaş
 dimineaŢa te sculaşi,
 pe ochi negri te-ai spalat,
 săceala'n mîină-ai luat
 și la grajdîu ai alergat.
 murgu tu l-ai săcelat
 și la curve ai plecat..
 Cînd acolo c'ai ajuns
 curvele cum te văzură
 alta te poŢtea în casă.
 alta îŢi punea pe masă
 o găină friptă, grasă ;
 o găină grasă, friptă,
 pe din'untru otrăvită,
 pe de-asupra rumenită.
 Cum din trînsa ai gustat,
 și moartea te-a săgetat.
 El îndată c'a simŢit,
 afară a și eŢit,
 pe murgu a încălicat,
 la maică sa a plecat ;
 acasă cînd a ajuns
 din gură așa a zis :
 •EŢi măicuŢă din căsuŢă
 și-mi deschide ast'portiŢă •
 Și maică-sa c'a eŢit
 și din gur'-așa a zis :
 „Dragul mamei Vălenaş
 eu bine te-am învăŢat
 și tu nu m-ai ascultat.“

De pe cal cînd l-a luat
 el a căzut mort în pat.
 Cînd era la miez de noapte,
 Vălenaş trăgea de moarte;
 cînd era la cîntători,
 Vălenaş vărsa sudorî ;
 cînd era la ziuşoară,
 Vălenaş sub pinzişoară ;
 cînd soarele răsărea,
 popa clopotul trăgea ;
 cînd soarele răsărise,
 curvele cete venise,
 să cobească Văleanu
 că a murit săleacu,
 şi maică-sa îl plîngea,
 de lacrimi abia-l vedea,
 de suspin abia sufla,
 şi din gură cuvînta :
 »Curvelor, păgînelor,
 duşmane tinerilor,
 luaţi pînza de pe obraz.
 vedeţi moarte cu necaz ;
 luaţi pînza de subsuorî
 vedeţi moarte cu fiorî ;
 luaţi pînza de pe picioare,
 vedeţi moarte 'ngrozitoare
 şi de curve-amăgitoare.«
 Peste două delurele
 erau două curve răle ;
 una cu vin îl stropea,
 faţa lui se rumenea ,
 una îl stropea cu apă
 şi îl petrecea la groapă
 ca pe-un om care-î de treabă «

De la Virvara Toader Simionescu
 din Farcaş [Suceava]

Cules de T. Daniilescu

201

Capitane Solomoane
 ia dă-mî drumu din catane
 să mai port plugu de coarne.
 De cînd plugu n'am purtat,
 pită bună n'am mincăt,
 numai prifon nesărat,
 cu picioru! frămîntat
 şi cu sînge-amestecat,
 cu sînge de-a turcului
 pînă'n coama murgului,
 sînge de-a muscalului
 pînă'n pieptu calului.
 —Căpitane Pavele,
 unde duci catanele ?
 —Da la foc sarmane.
 —Lasă-le saracele
 că-s catane tinerele
 nu ştiu rindu la oţele,
 ş'o trece focu prin ele
 ca coasa prin buruene.
 Cătu-ni-m'aş cătuni
 numai puşca de n'ar fi.
 şi puşca-î o armă grea
 că-mî minîncă viaţa mea ;
 puşca şi oţelele
 ne minîncă şelele.
 Măi maiore, spete late,
 nu mi te temî că te-or bate ?
 Nu te-or bate oştile,
 te-or bate lacrimile:
 lacrimile fiilor
 şi jelea părinţilor ;
 că de cînd te-ai maiorî
 mulţi flăcăi ai cătănit,
 fete mari ai văduvit,
 copii mici ai sărăcit;

copii mici pe lingă vatră,
nu ştiu cui or zice tată;
copii mici în legănuţ,
nu ştiu cine li-i nemuţ.

Din Crucea-Broştouî (Suceava)

Cules de N. Vasiliu.

202

Puscii pinza
cînd dă frunza
ş'o tăii la Sin-Văsi;
vai de mine ce făcui
că prea iule mă pripii.
Pe sulul de dinapoi
o sută de lăturoi;
pe sulul de dinainte
dracu le mai ţine minte.
Printre iţe, printre spată
paşte-o iapă'npedicată;
printre iţe şi fuscei
paşte o scroafă cu purcei.

203

Lunea, marţa n'am lucrat
mai de cînd m'am măritat;
mercurea n'am apucat;
joile imi sînt oprite:
nu lucrez de nu ţin minte;
vinerile-mi sînt legate:
nu lucrez, că fac păcale;
sîmbătă, ce-o lucra moaşa
oîu lucra şi eu şi naşa.

Din Cernica, Ilfov.

Culese de Pr. Al. Popescu

204

Dragu mamei Ghiţisor,
satu-i mare, fete-s multe
şi mai mari şi mai mărunte,
şi mai mari sînt, şi mai mici,
ai de unde să-ţi alegi.

—Stăi maică şi eu Ń-oiu
spune:

ceru-i mare, stele-s multe
şi mai mici, şi mai mărunte,
dar ca luna
nu-i nici una.

205

Foiuleană de-abanos,
la luncuţa rară'n jos
trece Ghiţă cel frumos
cu păr galbăn rătezat;
trece la Tincuţa'n sat.

—Şezi, Ghiţă, dac'ai venit,
nu-ţi pae locu urit.

—Eu n'am venit ca să şed,
ş'am venit ca să te'ntreb:
mergi după mine ori ba?

-Ba, Ghiţucă, n'oiu mai vră;

casa voastră-i casă gre,
şi măta-i femee ră,

umblă pin sale şi cere;

nu cere pine şi sare,

că ştie lumea că are;

da cere fărîmătoare,

să te fărîmece pe tine

ca să nu mă ei pe mine.

Măta'n două de-a crăpa,

tot pe mine mă-i lua.

Din satul Buda, com. Dolhasca
jud. Suceava

Culese de R. Marinescu

Prube de graiū popular

(MOLDOVA)

8 (a)

Frundzi verdi lemn pirlit
bali-ti crucea urit,
la gre vreme mă-1 1) palit 2):
cin'u-1 codru ni-ufrundzit,
murgu nu mni-1 potcogit,
și badița nu-1 gatil.
Tu puțin de-1 paxui 3)
murgu mni l-oī potcogi
badița s-a pregati.

Frunză verde lemn pirlit
bală-te crucea urit,
la grea vreme m-aī pălit
cīndu-1 codrul ne'nfrunzit,
murgul nu mi-1 potcovit
și badița nu-1 gătit.
Tu puțin de-1 pāxui,
murgul mi l-oīū potcovi
badița s'a pregāti.

9.

Frundzuleana trei zıunceli (4)
coalea-n gıos in vadureli
rasariri doauı steli,
ș'amindoauis suroreli :

una plingi,
focu stingi ;
una ridi,
focu-aprindi.

—Soriori, da ci plingi ?

—Soriori, cum n-oī plingi

c-o dzis mama ci ni-a da

una-n gıos la rasarit,

una-n sus la asfințit,

c-așe ni-o fost imparțit :

cīn s-a tilni 5] deal cu deal

noī si bem dintr-on pahar :

cīn' s-or tilni munț cu munț 6)

Frunzuleana trei zıuncele
coalea-n jos in vādurele
rāsārira douā stele.
ș'amindouā-s surorele :

una plinge,
focul stinge ;
una ride,
focu-aprinde.

—Sorioară, da ce plingi ?

—Sorioară, cum n'oīū plinge

c'a zis mama că ne-a da

una'n jos la rāsārit

una'n sus la asfințit

c'așa ni-a fost imparțit :

cīnd s-a 'ntilni deal cu deal

noī să bem dintr'un pahar ;

cīnd s-or *tilni* munți cu munți

noi si merim la parinţ.

Aşa cin' o audzit
e pi cap s-o teplanat 7)
şi-n grădini c-o intrat
şi din gur-o cuvintat :
—Creşteţ floriū 8) cit gardū9)
ci leū mni-am legat capū :
creştiţ floriū cit pomni
ci leū mni-am legat otī ; 10)
creştiţ *flori* da nu-nfloriţu
că mniţ nu-m trebuiţu.

Frundzu verdi trū maslini
ard-chi focu paduri
şi tati lemnili-n lini
si ma suţ la manastiri
si vād maicuţa nu vini ?
M-am suit şi n-am vadzut
ş-am ameţit ş-am cadzut.
leū de-aş ştic-ar meţ 11) vini
drumu i l-aş curaşi,
vāmili i le-aş plati.
Cin' aş şti c-ar înturna,
leū pe drum cali i-aş da.

noi să mergem la părinţi.

Aşa cind a auzit
ea pe cap s-a pleptănat
şi'n grădină c'a intrat
şi din gură-a cuvintat :
—Creşteţi flori cit gardul
că eū mī-am legat capul ;
creşteţi flori cit pomii
că eū mī-am legat ochii ;
creşteţi flori da nu'nfloriţi
că mie nu-mī trebuiţi.

10.

Frunză verde trei masline
ardă-te focul pădure
şi toate lemnele'n line
să mă suţu la mănăstire
să vād măicuţa nu vine ?
M-am suit şi n'am văzut
ş'am ameţit ş'am căzut.
Eū de-aş şti c'ar mai veni
drumul i l-aş curaşi,
vāmile i le-aş plăti.
Cind aş şti c'ar înturna,
eū pe drum cale l-aş da.

Culese din Sabasa (Suceava) de I. Teodorescu

11.

In vali la poali
lesti-o casī mari,
cu fereşti spri soari ;
şi-n cei casī mari
lesti-o şazătoari
di mindri ficioari.
Tăti ci lucra,

In vale la poale
este-o casă mare,
cu fereşti spre soare;
şi'n cea casă mare
este-o şezătoare
de mindre fecioare.
Toate că lucra

Iar gazda dormea ;
 maică-sa o-ntreba :
 —Ciucuți, ciucuți
 ș-a mami drăguți,
 di ci nu lucrez 12)
 și tot dormitez ?
 —Taci măicuța me
 nu mă-nnegură
 ci te-oî blastamă.
 Am un puî ales,
 la tîrg l-am trimes,
 la tîrg la Braşov
 si nu zăbăgiasci
 și si tîrguîasci
 cir și ibrişin,
 sculuri di matasi
 ci-i marfi frumoasi.
 Iel n-o tîrguit
 nici s-o zăbăgit,
 ci s-o logodit,
 tri dzili di cring
 c-o fati din tîrg.
 Ravaş nî-o 13) trimes
 pi vînt, pi răvînt
 s-agiungi curînd ;
 ravaşu i bun :
 si mîrg si-l cunun ;
 nu ştiu... cununa-l-oî,
 mai rău blastama-l-oî.

Maică-sa o-nbarbata
 și așa îi tot dzică:
 —Ciucuți, ciucuți
 ș-a mami drăguți,
 nu mai ci nebuni
 și mergi di-l cununî.

Ie atunci plecâ,
 la viziteu strigâ :

Iar gazda dormea ;
 maică-sa o'ntreba
 - Fiicuță, fiicuță
 ș'a mamei drăguță,
 de ce nu lucrezi
 și tot *dormitezi* ?
 —Taci măicuța inea
 nu mă'nnegura
 că te-oî blăstăma.
 Am un puî ales,
 la tîrg l-am trimes
 la tîrg la Braşov
 să nu zăbăvîască
 și să tîrguîască
 fir și ibrişin,
 sculuri de mătasă
 că-i marfă frumoasă.
 El n'a tîrguit
 nici s'a zăbăvit,
 ci s-a logodit,
trei zile de cring
 c'o fată din tîrg.
 Ravaş mî-a trimes
 pe vînt, pe *răvînt*
 s'ajungă curînd;
 Ravaşu-i e bun :
 să merg să-l cunun;
 nu ştiu... cununa-l-oî,
 mai rău blăstăma-l-oî.

Maică-sa o'nbărbăta
 și așa îi tot zicea:
 — Fiicuță, fiicuță
 ș'a mamei drăguță,
 nu mai fi nebună
 și mergi de-l cunună.

Ea atunci plecâ
 la viziteu strigâ :

—măi, viziteu, măi,
puni cai, puni-
şi hai tu cu mini
pi drum părăsit
st-ni treaci di urit;
hai pi drumu mari
s-agiung la pul cu soari.

La bisărie-o agiuns
şi din trăsuri s-o dat -
şi-n bisărie'-o intrat :

—Părinti Ienari
citeşti mai tari
ci kie din kicioari
c-o fost dragustea mari.

Măi, viziteu, măi,
pune caii, pune
şi hai tu cu mine
pe drum părăsit
să-mi treacă de urit ;
hai pe drumul mare
s'ajung la pulu cu soare.

La biseric'a ajuns
şi din trăsură s'a dat
şi'n biseric'a intrat:

Părinte *Enare*
citeşte mai tare,
că pic din picioare
c'a fost dragostea mare.

Auzit în satul Bidjişa, comuna Lespezi jud. Suceava, în Octombrie 1882, de la o femeie Ileana de locul ei din judetul Neamţ, pe malul Bistriţei.

Note. 1). În loc de *mă ai* = *m-ai*, după forma obișnuită, această formă *mă-i* e o particularitate. 2) Cuvântul *palit* și toate celelalte cu un a (îngroșat) cuprinse în cîntecule 8, 9 și 10, ni înfățișază o caracteristică a localității de unde au fost culese (Farcășa, jud. Suceava), înlocuind pe *a* prin *a*. De obicei moldovenii schimbă *p* în *a* în cuvintele ca *barbat* (*bărbat*), *împrețat* (*impăcat*) etc. dar preluțindenii în Moldova, după cît știu, se zice *pălit*, *gălit*, *răsărit* etc., și nici o dată *palit*, *gatit*, *rasarit*. 3) A *paxui* sau *păxui* în loc de *a păsu*: a zăbăvi, a întârzia. 4) *zmuncele* sau *zmucele*: vîlăstări liniere de un an. 5) *Tîlni* în loc de *întîlni*. 6) În cuvîntul *munți* (pluralul de la *munte*) și în celelalte cuvinte terminate cu un *ți*, pe cari le scriu cu *ț* în loc de *ți*, acel *ț* nu se aude ca un *ț* urmat de o jumătate de *i*, adică de un *i* (scurt), ci sună ca un *ț* urmat de o jumătate de *i*, sunet pentru transcrierea căruia de o cam dată nu întrebunțez vre un semn deosebit. 7). *Teptanat* în loc de *pieptănat*. Despre schimbările suferite de litera *p* în graiul moldovenesc, am dat o notiță în vo-

lumul I pag. 83. Cuvîntul *pieptine*. se aude şi sub forma *cepcini*, în care găsim pe *t* schimbat în *c*. 8) *Floriu* în loc de *flori*. Cred că această formă a fost creată numai pentru a completa o silabă din vers; dacă ar fi pus *flori*, în versul: «creşteţi flori cit gardul» ar fi numai şapte silabe în loc de opt, precum au celelalte versuri; ca dovadă ni poate servi al doilea vers de la sfîrşit în care cuvîntul are forma ordinară *flori*, nefiind lipsă de o silabă. 9) Metrica populară românească cunoaşte cuvinte cu două accente: unu care arată silaba intonată şi altul născut din necesitate metrică. 10) *Oti* în loc de *ochi*, iar în acest vers *oti*, dublu accentuat. Schimbarea lui *k* (*ch*) în *t*: *cureti* (*curechiu*), *ureti* (*urechi*), *veti* (*vechiu*) *oti'ntişi* (*ochi inchişi*) etc. (Ca pildă următoarele versuri.

Am o mamuci din veti
şi ma ţini cu cureti
şi cu pămîni pisti ureti.

11) De multe ori se întrebuiţează *e* în loc de *a*: aşa *mei* în loc de *mai*: *cin' mei vii la noi?* (cînd *mai* vii la noi?). 12) Aceaşi observaţie pentru *z* final ca şi pentru *ţ* final. 13) În loc de *n* (vezi volumul I, pag. 88) am pus un *n* (ingroşet) din cauza greutăţii tipografice.

Ciutecul de sub No. 11 l-am auzit în satul Bidiliţa din judeţul Suceava, dar femeea care mi l-a spus e din judeţul Neamţ, aşa că numai *graîul* e din Suceava, iar *cîntecul* din Neamţ.

A. Gorovei

Descîntece

DE ALBEAȚĂ

II. 1)

Povață : Luni, Miercuri și Vineri să fie timp frumos, ceriul fără nori. Dimineața pe nespălate baba duce pe cel bolnav, fie om sau vită, la un pîrău limpede. Să ia 3 fire de pelin ; la pîrău baba luînd pe rînd cite un fir de pelin și măturînd pe apă la vale, zice de 3 ori aceste cuvinte:

Cum să spală lemnele
și toate pietrele
și apa rămîne tot curată
limpede și frumoasă,
așa să rămîie ochiul lui
curat și luminat.

După aceia dînd cu pelinul în jurul ochiului bolnav zice:

„Cum să samănă grîul
și să risipește,
și pe urmă s-adună
să taie cu secerea,
să pună pe arie,
să trieră de cai,
să sfarmă, să zobește,
așa să să zobească
albeața ; să să taie,
să să risipească.
Cum să vîntură pleava'n vînt,
așa să să vînture albeața,
să să ducă ;
cum să mătură cu mătura
toate ariile,
așa să să măture ochiul lui

1) V volumul I p. 124.

de albeață	cu zarele
și de ceas rău,	frumoase,
și de săgetătură,	luminoase,
și de pocitură ;	asa să rămână ochiului...
cum ese soarele	frumos și luminos.

După acela ia al doilea fir de pelin și zice din nou aceste vorbe ; tot așa cu al treilea fir de pelin, după care scuipă (stupește) în ochiul bolnav.

Culese de la o vrăjitoare din Teișeni, pl. Teleajon jud. Prahova, și comunicat de d-l D. I. Brezeanu învățător acolo.

DE DIOCHIU III. 2).

Pasere albă	curgă-i sîngele ;
cudalbă,	de-a fi diochiat cîmpu
din ceriū ai crescut,	arză-i iarba ;
din ceriū ai născut,	de-a fi diochiat codru
trei picături de sînge a picat,	usuce-să frunza :
pîatra în patru bucăți s-o crăpat.	de-a fi diochet vîntu
Crape ochii cui a diochiat pe....;	crape calul,
de l-a diochiat o lată mare	să rămie curat
pice-i <i>gița</i> din cosiță ;	luminat
de-a fi diochiat barbat	ca maica, ce l-o făcut
crape-i boașele	ca D-nezeū ce l-o lasat.

Auzit de la Tofana Sərbau și comunicat tot de D. I. Brezeanu. Teișeni Prahova.

DE JUNGHIȚ.

Aū purces toți domni
și toți împărații
la vînat ca să vîneze capre și ciute ;
și toți aū fost înarmați
și înșăuați ;
și aū trecut Marea Neagră
și toți aū avut cu ce să'nărma
și cu ce să înșăua ;

numai junghiul lui
 n'a-avut cu ce să'nărma
 și cu ce să'nșăua,
 s-o încălicat pe cuțit,
 și cuțitu o plutit
 și junghiu s-o'necat.

(*Idem*)

DE SĂGETĂTURĂ

O purces (eutare).
 pe cale
 pe cărare
 rasă
 și frumoasă ;
 la jumătate de cale
 l-o săgetat
 9 săgetături
 pocituri
 umflături
 9 strigări
 9 cășgări ;
 nimenea nu l-o auzit,
 de cât numai Maria
 Sintămăria.
 de mina dreaptă l-o luat,
 din gură l-o întrebat :
 ce te văicărești ?
 ce te *mișelești* ?
 —Cum nu m-oiu văicăra
 și nu m-oiu *mișela*,
 căci am purces pe cale
 pe cărare
 rasă
 și frumoasă ;

la jumătate de cale
 de cărare
 m-o săgetat
 9 săgetături,
 9 pocituri,
 9 umflături,
 9 strigări
 și 9 cășgări :
 —Nu te văicăra,
 nu te mișela :
 la. . . . [cutare].
 dusu-te-ai
 bine cîntatu-ți-a :
 bine descîntatu-ți-a :
 Cu cuțitu de covată a tăia
 și-a hăcui,
 cu mătura de gradină a mătura,
 cu scaiū voinicesc a grebla,
 peste 9 mări negre a arunca
 nășipu a îngropa,
 acolo să peie
 să răspeie,
 ca spuma de mare
 ca roua de soare
 să rămie..... curat

luminat
ca maica, ce l-o făcut,
ca Dumnezeu din ceriū, ce l-o lăsat.

(Idem)

DE ȘERPE •

V. 3)

Prin cel codru frumos
trece-un șerpe veninos,
iarba călcînd,
la marea mergînd,

apă bînd,
ca o alună plesnind :
omul să bea apă
și șerpele venin.

(Idem)

DE NEVĂSTUICĂ

II 4)

Idița pestriță
ține de peliță,
pelița de os

să fie omu sănătos ;
Nevăstuica să bea venin
și omu să bea apă.

(Idem)

DE OBRINTIT

II 5)

Mocanu șueră în deal
și oaea zbiară în vale :

Mocanu o stat din șuerat
și oaea din zbierat

(Idem)

DE PLEATE

I

Pleate din sete,
plecate din foame,
din 99 de feluri

din rînză
din rînzișoară.
din bairele inimei

3) V. vol. I p. 118, 200

4) V. vol. I p. 124

5) V. vol. I p. 200

acolo sa kee	curat
să răskee	luminat
ca spuma de mare	ca maica ce l-o făcul,
ca roua de soare	ca D-zeu ce l-o lăsat.
să rămie	(Idem)

II

Plecate plăcăcioase	cu-n malū
eșiți din aceste oase	cu-n paīu
păcătoase, -	cu sabia lui Mihaīu.
că vă taiū	(Idem)

DE STRÎNSU CEL MARE

Purceseră..... pe calea neagră
 l-ajunseră un om negru
 cu calu negru,
 cu șoimii negri
 cu ogari negri,
 cu calu cu gura căscată,
 cu ochii beliți
 cu dinți rinjiți,
 șoimii carnea l-o mîncat,
 ogarii sîngele l-o băut
 și-n drum l-o trîntit;
 el o lasat glas
 din ceriū și pîna în pămînt,
 dar nimenea nu l-o văzut,
 ci Maica Domnului din poarta cerului
 l-o văzut
 și l-o auzit :
 «nu te vâicăra,
 nu te mișela,
 du-te la.
 că știe a descînta
 și Maica Domnului ajutor l-a da.»

(Idem)

DE ROŞAȚĂ

O purces.....
 pe cale,
 pe cărare ;
 cînd o fost
 la amiază de cale,
 pe cea baltă lată,
 l-o întîlnit
 roşată înfocată,
 roşată imbujorată,
 roşată narangie
 roşată turungie,
 roşată potrocalie
 roşată roşie,
 roşată verzie,
 roşată albăstrie,
 roşată prin de diochiu,
 roşată neagră,
 roşată albă,
 roşată galbenă,
 roşată cu orbalţ,
 roşată cu cel perit,
 roşată înjunghecioasă
 roşată îmbeşicăcioasă,
 roşată usturicioasă,
 roşată cu junghiuri,
 şi cu *durori*,
 roşată cu întîlnitură,
 roşată cu pocitură,
 roşată cu likitură
 roşată cu ceas rău
 roşată de 99 feluri
 şi de 99 de neamuri.
 Cum l-o întîlnit,
 jos l-o trîntit,
 anume de mort l-o lasat,

el tare o ţipat
 şi s-o văicărat,
 nime'n lume nu l-o auzit
 de cît numai Maria
 Sintămăria
 din poarta ceriului,
 pe scări de argint s-o scoborit
 în tolag de aur s-o sprijinit,
 de mină dreaptă l-o luat,
 din gură l-o întrebat
 —.... Ce te văicăreşti ?
 ce te mişeleşti ?
 —Cum nu m-oîu văicăra
 şi nu m-oîu mişela,
 caci am purces
 pe cale
 pe cărare,
 pe la amiază de cale
 pe cea baltă lată
 m-o întîlnit
 roşată înfocată
 roşată imbujorată,
 roşată narangie,
 roşată turungie,
 roşată portocalie,
 roşată albastră,
 roşată albă,
 roşată neagră,
 roşată înjunghecioasă,
 roşată beşicoasă,
 roşată usturicioasă,
 roşată cu likitură,
 roşată cu pocitură,
 roşată cu ceas rău,

roșajă de 99 de feluri,
 și de 99 de neamuri;
 Cum m-o'ntiluit,
 jos m-o triutit,
 anume de mort m-o lăsat,
 apoi a intrat
 în crierii capului
 în sfîrcul nasului,
 în fața obrazului,
 în bairele inimii,
 în țevile plămîilor,
 în ginginile măselelor,
 în brațele minilor,
 în țurluile picioarelor.

Tare am șipat,
 tare m-am văicărat,
 nimene nu m-a auzit
 de cîl numai Maria
 Sintămăria,
 din poarta cerului.
 pe scări de-argint s-o scoborit
 în tolag de aur s-o sprijinit
 de mina dreaptă m-o luat
 din gură m-o întrebat :

—Ce te văicărești ?
 ce te mișelești

—Cum nu m-oîu văicara !
 și nu m-oîu mișeka. !

Să rămie....

curat

luminat

ca maica ce l-o fătat

ca Dumnezeu din ceriți, ce l-o lăsat.

(Idem)

// mai bine lăsa omul

cu viața lui

Gh. Ghibănescu

DE BRÎNCĂ

Brîncă turcească,	brîncă de 99 feluri de brîncă.
brîncă ovreiască,	să eși, să pei
brîncă romînească,	să răspei,
brîncă de întîlnitură,	unde popă nu toacă,
brîncă din receală	unde cocos nu cîntă
din ostencală	unde pisică nu calcă
din fulgerătură :	unde fată mare
brîncă turcească	cosiță nu impletește :
etc. etc.	acolo să risipește.

Auzit de la baba Ileana, în etate de 80 ani din comuna Grindu (Iatomîța), în anul 1890.

Culese de Dobre Ștefănescu

DE POCITURĂ

Pocitură de descînlătură, pocitură din casă, pocitură de după masă, pocitură prin săgetătură, pocitură prin deochi, pocitură prin strigare, pocitură prin cascade, pocitură prin foame, pocitură prin sețe, pocitură prin trudă, pocitură din față, pocitură din dos, pocitură de zi, pocitură de noapte, pocitură din văzduh, pocitură de 99 de de chipuri, pocitură de 99 de feluri, pocitură din drum, pocitură din carare, pocitură de pe cuplor, pocitură de sub cuplor, pocitură de pe vatră, pocitură de sub vatră, pocitură de pe scaun, pocitură de sub scaun ; pocitură din pat, pocitură de sub pat, pocitură de pe laiță, pocitură de sub laiță, pocitură din cofa cu apă, pocitură din blide, pocitură din prag, pocitură de sub prag, pocitură din tindă, pocitură din pod, pocitură din calca vîntului, pocitură de afară, pocitură de om, pocitură de femeie, pocitură de băel, pocitură de fată, pocitură de jidov, pocitură de jidaucă, pocitură de arman, pocitură de armancă, pocitură de boerî, pocitură de cucoană, pocitură de pădure, pocitură de

voï moroï, strigoï, ce-aï vrut a-l lua inima din loc, sãnãtatea din trup. Sã puneï inima la loc și sãnãtatea în trup, cã de nu-ï pune-o de bunã voe, ïï pune-o de mare nevoe, cã la mare vã voiũ duce, ocolo este un pește și-l voiũ taia în douã și acolo vã voiũ viri, acolo ïï peri și-ï rãșperi, ca stupitu din carare, ca spuma de pe mare, și I. sã rãmie curat luminat, ca maica-sa ce l-o fãcut, ca Dumnezeũ ce l-o lãsat, ca un grãunte de mac în patru despicat, în 3 a crãpat. Descintecu de la mine și leacu de la Dumnezeũ și de la Maica Domnului."

Se descintã într'o cãciulie de usturoi, impungînd-o cu un ac ori cu un virf de cuïit dimineatã înainte de rãsarita soarelui și stînd pe un scaun la gura cuptorului. Din cãciulie se face mujdeũ, se amestecã cu apã neinceputã și se dã de bea bolnavul, iar cu restul se spalã pe tot corpul din virful capului pînã în tãlpile picioarelor. Ce mai rãmîne, îl svirle pe un cine ori într'un par.

De dragoste, de cinste și de frumusețe.

Am purces pe cale, pe carare, gras, frumos, sãnãtos și voios ; cînd am fost la miez de cale, mã'ntilniï cu vrajnicil mei, cu chismașil mei. De pe loc cum m-aũ vãzut, în dos m-aũ intinat, în fațã m-aũ bãligat, în mare urit m-o bagat. Iar eũ m-am luat cu glas mare pînã în cerũ și cu lacrimi plinã în pãmînt ; nimeni în lume nu m-o vãzut, nime în lume nu m-o auzit ; numai sîntã Maria, Maica Domnului auzitu-m'aũ și de întrebat întrebatu-m'aũ : ce te cãinezi, ce te vãicãrezi ? Cum nu m-oï vãicãra, cum nu m-oï cãina, cã purcesei de la casa mea sãnãtos, voios, cînstit și iũbit : cînd am fost la miez de cale, mã'ntilniï cu vrajnicil mei, cu chizmasil mei ; de pe loc cum m-aũ vãzut în dos m-aũ intinat, în fațã m-aũ bãligat, în mare urit m-aũ bãgat. Tac! I. nu te cãina, nu te vaera, cã sînt harnicã de-a te curãși și a te apara ; cã eũ oï striga 9 zori, 9 surori a S-tului soare, te voiũ lua de mina cea dreaptã, te voiũ duce pe cararea lui Avram, la fîntina lui

Iordan, și în undă te voiŭ arunca, de urit te voiŭ spala, de toată ura, de toată pira: bine spala-te-voiŭ, bine limpezi-te-voiŭ și în gură îți voiŭ sufla, glas de rindunică îți voiŭ da și îți voiŭ insamua în amîndouă umerile obrazului doi luceferi ai S-tului soare, și în spate luna, și împrejur pe la poale stele mărunțele, și îți voiŭ da glasul cucului și auzul șoimului; genile, sprincenile, pana corbului, și te voiŭ lua pe ulița satului cu cal galbăn tropotînd, cu friŭ verde zornăînd, cu telincă 6) telincînd, cu stembla de busuioc amenințînd, și cu glas de cuc cîntînd, și cu auzul șoimului auzînd. Toți sătenii, toți poporenii, toți preoții, toți dascălii, toți cîntăreții pe garduri se vor surpa și la mine se vor uita, la vorba mea, la cînta mea și se vor uita la mine ca la cuc cînd cîntă, ca la cîmp cînd înverzește, ca la măr dulce cînd înflorește, ca la codru cînd înfrunzește, ca la grîul de vară cînd se coace. Se întrebău: ce craiŭ, ce împarat? Că nu-i nici un craiŭ, nici un împarat, ci-i l. cel cîntit, cel iubit. Eŭ să rămîn curat, luminat ca un strat de busuioc, ca un vișin înflorit, ca un pom mîndru rodit, cu mere meruit și cu agheazmă aghezmuît. Eșii afară, cătai în sus, căutaî în jos. văzuî vișin înflorit mărgărit; sub vișin înflorit mărgărit, sînt trei surori a S-tului soare: cîntea, dragustea și frumuseța; cu cîntea mă cîntesc, cu dragustea mă drăgostesc și cu frumuseța mă infrumuselesc."

Să descîntă în apă neîncepută și tăcută, și cu mînunchiŭ de busuioc. Se bea din ea de trei ori și cu cealaltă se spală pe trup.

Din Crucea-Broșteni (Suceava)

Culese de V. Filipovici.

6) Teliuta e un fel de fier fără borte, din coaja mlăzilor de răchită, primavara cînd dă mizga în copaci. În telincă cîntă unii ciobani niște doine foarte frumoase.

DE POTCĂ

III 1)

S-o luat (cutare)
 pe cale pe cărare;
 cind a fost in dalba cale
 l-o intilnit nouă strigoî
 nouă strigoace;
 nouă pocitorî
 nouă pocitoare;
 nouă fărâncătorî
 nouă fărâncătoare;
 s-o intilnit cu Maica Treista
 și l-o intrebat:
 — Ce te căinezi?
 ce te vâicărezi (cutare)?
 — Cum nu m-oiu căina!
 cum nu m-oiu vâicara!
 m-am dus pe o cale
 carare,
 mă intilni cu nouă pocitorî,
 nouă pocitoare:
 nouă fărâncătorî,
 nouă fărâncătoare:
 nouă sânceoî
 nouă sânceale;
 nouă strigoî,
 nouă strigoace;

In timpul cind se descintă, la un ac și tot impunge in-
 tr'un fir de usturoi pe care-l pisază, face mojdei și se
 spală

jos trintitu-m-a
 la strat de moarte pusu-m-a
 — Nu te vâicara
 nu te căina;
 du-te la cutare
 ce știe de potcă descinta,
 și le-a alege,
 din casa răruclilor,
 din bacrile inimii,
 din fața obrazului,
 din șgireu nasului,
 din crierii capului,
 din pele,
 de sub pele;
 din mi de închieturile;
 și i-a trimete in munți crunți
 in petre săci
 că acolo-i așteaptă eu buți
 de vin,
 cu pahară pline,
 cu cuvinte bune:
 iar (cutare) să rămie curat
 și luminaat,
 ca de mă-sa care l-o făcul.

Din Găinești (Suceava)

cules de P. HERESCU.